

Mehvish Taj Haider

Akutt plassering av barn uten foreldrenes samtykke

De juridiske aspektene

FAGBOKFORLAGET

Mehvish Taj Haider

Akutt plassering av barn uten foreldrenes samtykke

De juridiske aspektene

FAGBOKFORLAGET

Barnevernsloven av 2023 § 4-2 *Akuttvedtak om omsorgsovertakelse* (1):

Barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan treffe akuttvedtak om omsorgsovertakelse dersom det er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende dersom vedtaket ikke gjennomføres straks. Ved vurderingen av om det skal treffes et akuttvedtak om omsorgsovertakelse av et nyfødt barn, skal det legges særlig vekt på barnets behov for nærhet til foreldrene umiddelbart etter fødselen.

Den tidligere barnevernloven av 1992 § 4-6 *Midlertidige vedtak i akuttsituasjoner* (2):

Er det fare for at et barn blir vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet, kan barnevernadministrasjonens leder eller påtalemyndigheten uten samtykke fra foreldrene umiddelbart treffe midlertidig vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet.

Forord

Barnevernsloven § 4-2 *Akuttvedtak om omsorgsovertakelse* (1) (tidligere barnevernlov § 4-6 *Midlertidige vedtak i akuttsituasjoner* (2)) gir barnverntjenesten adgang til å hindre barn i å bo sammen med sine biologiske foreldre, dersom lovens vilkår er oppfylt.

Akuttplassing er en beslutning som griper inn i privatlivet til barn og familier, og vil ha store konsekvenser for dem som blir berørt. Alle akutthentinger er forskjellige, og hvert akuttvedtak baserer seg på vidt forskjellige forhold. Men likevel har disse sakene det felles at noe skjer brått og plutselig, og at de berørte, herunder barn og foreldre, har liten eller ingen tid til å forberede seg på det som skal skje.

Hensikten med et akuttvedtak er at barneverntjenesten, brått og uten forvarsel, skal kunne gripe inn i situasjoner som er så alvorlige at vi ikke kan vente på normal saksgang. Barneverntjenesten har en plikt og myndighet til å gripe inn når et barn lever under forhold som er preget av alvorlig omsorgssvikt, eller står i fare for å bli utsatt for alvorlige skader ved å fortsette å bo hjemme. I disse situasjonene kan barneverntjenesten ta i bruk akuttvedtak som gir anledning til å hente barn ut av hjemmet, også når foreldrene motsetter seg at barn flytter.

Uavhengig av grunnen til at et barn må flyttes, kan en slik plutselig separasjon fra foreldrene oppleves som svært dramatisk. Vi må derfor ha et bevisst og kunnskapsbasert forhold til prosessen, for å forhindre at barna blir påført ytterligere traumer etter akutthentinger. Et første steg på veien er derfor å vite hva loven sier om akuttvedtak.

Akutte situasjoner er ofte preget av kaos og ulike virkelighetsoppfatninger, noe som vil påvirke alle de involverte. Denne boka vil hjelpe deg å ta valg som er i overensstemmelse med loven når du håndterer saker der spørsmålet er om barn må akuttplasseres i henhold til barnevernsloven § 4-2 (1) (tidligere barnevernlov § 4-6 (2)) uten foreldrenes samtykke.

Boka vil ta for seg (1) de ulike vurderingene som du ifølge loven må ta i akuttsaker, (2) prosessen i en akuttplassing og (3) avveiningene av de sentrale hensynene i en sak om akuttvedtak.

Innhold

Forord 3

Innhold 4

Kapittel 1

Hva er et akuttvedtak? 6

Nok er nok 8

Akutt-akutt 8

Partene i en akuttsak 9

Formålet i akuttsaker 9

Hvem gjelder barnevernsloven § 4-2 (1) for? 10

Hvem kan fatte et akuttvedtak? 10

Kapittel 2

Fasen før akuttvedtak fattes 12

Bruk av tolk i akuttsaker 20

Kapittel 3

Innholdet i barnevernsloven § 4-2 første ledd 22

Det første vilkåret – er barna i fare? 24

Nåtidsvurdering – sannsynlighetsvurdering av forholdene på tidspunktet vedtaket fattes 25

Fremtidsvurdering – sannsynlighetsvurdering av hva som kan skje i fremtiden 26

Samlet vurdering 26

Det andre vilkåret – vesentlig skadelidende 27

Vesentlig 27

Skadelidende 28

Det tredje vilkåret – foreligger det en risiko? 28

Kapittel 4

Lover og plikter som gjelder i akuttsaker 30

Barneverntjenestens utredningsplikt i akuttsaker 32

Barneverntjenestens informasjonsplikt i akuttsaker 33

Et tilstrekkelig og oppdatert beslutningsgrunnlag	33
Fakta	34
Det rettslige grunnlaget	34
Barnevernfaglige vurderinger	35
Dokumentasjonskrav	35
Hvordan skal et akuttvedtak se ut – hva skal med?	37
Er akutt plasseringen nødvendig i lys av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) art. 8 nr. 2?	41

Kapittel 5

Viktige prinsipper i akuttsaker 44

Prinsippet om barnets beste	46
Det biologiske prinsipp og retten til familieliv	48
Mildeste inngrepsprinsipp	51
Alternativer til akutt plassering	51
Barns rett til medvirkning	53
Hensyn til barns kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn	56
Akuttvedtakets varighet	57

Kapittel 6

Tiden etter at akuttvedtak er fattet 58

Samvær	60
Skjult adresse etter akutt plassering	62
Flytteprosessen	63
Oppfølging etter en akutt plassering	63
Klage på akuttvedtak	64
Talsperson	65
Klagebehandlingen i barneverns- og helsenemnda	66
Nemndsmøte	67
Vedtaket fra barneverns- og helsenemnda	68
Rettslig overprøving – ankeprosessen – rettslig interesse – gyldigheten av vedtaket	71
Tilbakeføring av barn	72

Om forfatteren 75